

УДК 008

Озіранець В. С. – ст. гр. СН-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФОРМУВАННЯ САМОБУТНЬОЇ КУЛЬТУРИ У ПОЕЗІЇ ТА ПРОЗІ В УКРАЇНІ У ХІХ СТ.

Науковий керівник: к.і.н., ст.викл. Потіха О.Б.

Oziranets V. S.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

FORMATION OF DISTINCTIVE CULTURE IN POETRY AND PROSE IN UKRAINE IN THE 19TH CENTURY

Supervisor: Potikha O.

Ключові слова: література, культура, самобутність

Keywords: literature, culture, identity

В історії розвитку нашої літератури значну роль відіграв період ХІХ ст., який дав нам таких митців, як Т. Шевченко, Леся Українка, І. Франко, І. Котляревський, І. Карпенко-Карий та інших. Кожен із них зробив неоціненний вклад у культуру українського народу, але, на відміну від інших народів тогочасного світу, в Україні були свої особливості.

У ХІХ ст. землі України входили до двох могутніх держав: Російської та Австрійської імперій, що неодмінно впливало на ідеї та проблеми, описані у творах письменників. Найбільш обширною темою для обговорення була свобода українського народу і визнання його окремою нацією. Саме таку думку намагалися донести до люду більшість творців того часу. Однією із таких постатей, яка повністю змінила ставлення до української літератури, є Т. Шевченко. “Народ Шевченка не забуває і ніколи не забуде. Поет живе в серцях свого народу” – виголосив М. Рильський. Творіння Т. Шевченка – легендарний “Кобзар” – це неоціненний скарб, в якому поет описав увесь свій біль і печаль, і де автор закликає до спільної боротьби за самобутність народу: ”Борітеся – поборете. Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля свята!”.

Крім ідей свободи, були поширені теми повсякденного життя, любові, а також народна творчість, представлена билинами, легендами, піснями. Саме ця література складала основу культури, без якої існування нації не можливе. Прикладом такої літератури є творчість І. Нечуй-Левицького, який відкрив новий жанр – соціально-побутової повісті. Він добре знав усі верстви українського суспільства та проблеми, які були на той час, а саме: життя селян після ліквідації кріпосного права 1861 р. та політика шовінізму відносно українського народу. Його твори, такі як “Кайдашева сім’я” і “Микола Джеря” – це, наповнені простотою і повчальним сенсом, перли, які є актуальним і в наш час. Не потрібно ще забувати і про “переспіви”, які теж зробили свій внесок у розвиток культури. Одним із таких творів є поема народною мовою “Енеїда” І. Котляревського – переписана на власний лад поема Вергілія, де троянський герой Еней та інші герої показані козаками. Також, до “переспівів” неможливо не віднести поему І. Франка “Мойсей”. Сам поет – це пророк для українського народу, який зміг розвинути себе як індивідуальну особу: від політика до публіциста, від письменника до історика, економіста. Будучи “Синоном селянина, відчував себе зобов’язаним віддати свою працю простому народові”. Яскравою статтю в українській літературі ХІХ ст. є Леся Українка. Вона змінила коло традиційної тематики, збагатила українську літературу глибокими художніми узагальненнями, картинками сутичок філософських та етичних ідей.

Отже, українська література ХІХ ст. – це справжня скарбниця нації, це початок розвитку культури на наших землях, це визначна епоха, яку можна вільно назвати “золотою добою” української поезії та прози.